

A.V. “HORTUS-AQUATILIS”, Wie zijn wij?

Onze Aquarium Terrarium en Vijververeniging Hortus Aquatilis werd oorspronkelijk opgericht op 20 december 1949 onder de naam “Het Grundeltje”. Door de enorme toename van de import van exotische vissen vond men dat de vereniging een andere naam moest krijgen. In 1952 kreeg de vereniging de exotische naam Hortus Aquatilis, wat betekent “Tuin onder water”.

Doel van de vereniging.

Het doel van de vereniging is door middel van voorlichting op een verantwoorde manier onze hobby te bedrijven. Dit proberen we te bereiken door onderlinge hulp te verlenen bij problemen en gebruik te maken van de kennis van ervaren liefhebbers. Het komt namelijk veel voor dat vooral beginnende liefhebbers bij tegenslag door gebrek aan kennis al gauw het bijltje erbij neer gooien. Dit doet geen recht aan de dieren, die van onze verzorging afhankelijk zijn.

Hoe proberen we dit te bereiken.

Door het organiseren van verenigingsavonden. Op deze avonden worden door de leden ervaringen uitgewisseld. Er worden regelmatig bekende sprekers uitgenodigd om een lezing over diverse onderwerpen te houden. Voorts worden excursies, uitzwermavonden bij verenigingsleden of zusterverenigingen georganiseerd. Ook worden op deze verenigingsavonden overvloedige aquariumbenodigdheden, planten en vissen onderling beschikbaar gesteld. Een jaarlijkse aquarium huiskamerkeuring met als doel de kwaliteit van het aquarium houden op een hoger peil te brengen.

Daarbij ontvangt u een aantal keren per jaar ons clubblad “Het Vivarium”. Bovendien kunt u maandelijks “Het Aquarium” een prachtig blad van de NBAT (Nederlandse Bond van aquaria en terrariahouders) ontvangen, waarin u door middel van artikelen op de hoogte wordt gehouden van alle aspecten van de hobby, onder andere vis- en plantenbesprekingen, techniek, activiteiten zoals tentoonstellingen enzovoorts.

Van de voorzitter

Na wat langere tijd dan u gewend bent ligt dan nu weer een nieuw "Vivarium" voor u. De reden hiervan was dat Sonja Heuvelink aan een nieuwe p.c. moest .

De vakantieperiode zit er al weer enige tijd op en we hebben er reeds 2 avonden van het nieuwe seizoen op zitten, 6 september en 4 oktober. Om even weer op gang te komen hebben we de eerste avond gezellig kunnen bijpraten en de tweede avond erg genoten van de plantenlezing van Jos Hoedeman.

We zijn altijd druk met alles en nog wat, maar laten we ook onze leden niet vergeten die om gezondheidsredenen de clubavonden niet meer kunnen bezoeken. Stuur ze eens een kaartje of bel ze eens op.

We hopen dat het weer een heel goed seizoen voor onze vereniging gaat worden en dat we elkaar weer regelmatig zullen ontmoeten op de clubavonden.

Groetjes Teuni Gudde.

VAN DE SECRETARIS

===== GEMIST..... clubavond Mei: lezing Galapagos.

De aanwezigen waren verbaasd over de schoonheid van deze eilanden, de flora en fauna. Niet voor niets staan deze eilanden al ruim 60 jaar op de lijst van wereld Unesco nationaal parken. Gerard bedankt voor deze mooie avond.clubavond Juni: Afghanistan met een missie zeer indrukwekkende beelden en een zeker zoveel zeggend verhaal van hoe het er daar aan toe gaat. Ook de meegebrachte kleding en gebruiksvoorwerpen maakte veel in druk op de aanwezigen. Marchel bedankt voor deze zeer boeiende avond.

Wat kunt u verwachten

Clubavond 1 november: **De natuur in en om sloot en plas** door Ronald de Boer. Bij veel lezingen begint de spreker met een paar plaatjes met natuuroptnamen. Dit blijft beperkt tot enkele dia's. Daar +/- 95 % van de vivariumhouders ook natuurliefhebbers zijn, spreekt hen vaak ook het leven in en om sloot en plas aan. In deze lezing neemt Ronald ons mee tijdens zijn veldonderzoeken naar mooie stukjes natuur in en om Arnhem. In dit gebied zijn nog talrijke mooie plekjes natuur te vinden. Watertjes met diverse soorten waterplanten, waterdieren met name amfibieën en enkele waterinsecten , sommigen verrassend mooi van vorm en of kleur. En zal er aandacht worden besteed aan wat algemene zaken zoals aanpassingen van verlanding en natuurbescherming. Henk van Someren

Agenda:

huiskeuring: 19 november vind de huiskamer vivaria keuring plaats. Wie mee wil doen dient zich op te geven vóór 1 november a.s. bij secr. Henk van Someren, tel.: 0313 843533 of email: hs411@hotmail.com kosten € 7,50 per vivarium.

jaarmarkt Boxtel: 20 november van 10.00 tot 15.00 uur, voor alle aquarium- en terrariumbezitters. Adres: Baanderherencollege: Baanderherenweg 2, 5282 RJ Boxtel. www.daphniaboxtel.nl

verenigingsavond 1 november

lezing over de in Nederland voorkomende amfibieën en reptielen door Ronald de Boer

verenigingsavond 6 december

uitslag van de vivariumkeuring door keurmeester Gerard Schouw.

Een verregende zomer? Toen niet hoor!

Het was 30 C, ontzettend heet. Ja beste mensen, ik heb het niet over mijn aquarium, maar over mijn vakantie. Is dit niet de juiste temperatuur om horizontaal te gaan liggen totdat je als een kreeft vuurrood verbrand bent? Immers dat is het beste bewijs dat je erg goed weer in je vakantie hebt gehad. Maar als ik het eerlijk moet zeggen, valt het om de drommel niet mee, die hitte! Een schrale troost is dat je niet de enige bent die er last van heeft.

Ineens zijn mijn gedachte bij de vissen thuis. Hoe zouden ze het maken? Vast goed dacht ik, want een goede buurvrouw is tenslotte nooit weg, zeker niet als zij behalve voor de paarden ook nog voor de vissen wil zorgen. Inwendig moet ik nog lachen om het grapje dat ik heb uitgehaald, want vlak voor ons vertrek ben ik nog even naar

mijn vissen gedag gaan zwaaien. Plotseling kreeg ik een idee! Er lag nog steeds zo'n "zwaaihandje" (u weet wel die op de achterruit van de auto's gemonteerd worden) in de kast. Die heb ik nog gauw op de voorruit van het aquarium geplakt. Leuk voor de verzorgster dacht ik, maar misschien ook wel voor de vissen. Leve de vakantie!

Ik weet zeker dat mijn vissen niets tekort zullen komen, want zo is onze buurvrouw wel. In gedachten zie ik ze allemaal al zwemmen met dikke ronde buiken. Dat is voor een keer niet zo erg, ik zet ze een week op dieet en dan is het weer voor mekaar. De vissen hebben toch ook recht in de vakantie vertroeteld te worden? Het klinkt misschien raar, maar ik kreeg heimwee naar mijn liefhebberij. Toen ik weer thuis was wist ik niet wat ik zag... De buurvrouw had een leuk grapje uitgehaald, want alle ansichtkaarten had zij rondom mijn "Handje" op de voorruit van het aquarium geplakt. We moesten er erg om lachen. Leuk voor de mensen, maar was het ook zo leuk voor onze vissen. Hoe zou het eigenlijk met ze zijn. En ja hoor, precies zoals ik het dacht, de vissen die nog zichtbaar waren hadden beslist geen honger geleden. Maar wat een plantenbak was het geworden. De vallisneria en het sterrekruid waren door de hele bak gegroeid. Zelfs de buurvrouw schrok er van. Ze rende weg en mompelde nog wat. Ik zat op dat moment met mijn neus op de voorruit gedrukt om eventuele dode vissen op te sporen. En ineens voordat ik er erg in had was het al gebeurd... Ik was gewoon verlamd. De buurvrouw was met haar heggenschaar bezig in mijn bak. Ze wilde haar verzorgingstaak blijkbaar goed afronden en door haar enorme snelheid sneuvelde de voorruit door de enorme heggenschaar. Ik kreeg een ontzettende plons water over mij heen...

Gelukkig was het mijn vrouw die mij alleen wakker kon krijgen met een bakje water. Het was tijd voor de zonnebrandolie.

Gerard Heuvelink

CORYDORA'S PYGMAEUS

Dit ongeveer 2 ½ cm groot wordende visje behoort tot de Zuid-Amerikaanse pantsermeervallen of Callichthyidae. Het onderscheid met de andere geslachten van deze familie is de ongepantserde rug. De lichaamsvorm der *Corydora dinae* is knotsvormig. De ruglijn is sterk gewelfd, de buiklijn is recht. De *Corydora's pygmaeus* is voor zover bekend tamelijk verbreid in Zuid-Amerika, opgaven spreken over de zijrivieren van Rio Madeira in Brazilië, waar de vis in niet al te sterk stromend water voorkomt. Wanneer men over *Corydora*-soorten hoort spreken, gaan de gedachten al gauw naar vissen die hun hele leven lang op de bodem rondscharrelen en alleen maar naar de oppervlakte komen om snel een hap lucht te nemen. Vrij zwemmen door het water is er namelijk nauwelijks bij. Uitzonderingen echter bevestigen de regel en dat is in dit geval bij deze *Corydora*, want ze mogen ook graag wat "rond zwemmen". Wanneer u dus mocht overgaan tot aankoop van dit visje beperk u dan niet tot twee stuks, maar schaf minstens acht tot twaalf stuks aan. Een dergelijk aantal verschaft het meeste genoegen en men ontdekt al snel, dat het gezellige aquariumbewoners zijn, die niet alleen graag door de bak zwemmen, maar die ook in een groepje bij elkaar ergens in het aquarium "pas op de plaats" maken met snelle

bewegende borstvinnen, zodat men een beetje aan colibries gaat denken. Hun gedrag doet ook een beetje denken aan dat van de Botiasoorten, die ook graag in een groepje door de bak zwemmen en terugkeren naar vaste rustplaatsen. Hetzelfde zien we bij de *Pygmaeus*visjes die dan hun rustplaats vinden bij grootbladige planten, een stuk afgeplat kienhout of iets dergelijks halverwege de bodem of aan de oppervlakte van het water. Bij het zoeken naar voedsel gedragen zij zich weer iets anders dan de andere *Corydora*-familieleden, die vrijwel alles op de bodem zoeken. De *Pygmaeus* echter "stijgt" soms plotseling omhoog en zoekt dan verder op de bladeren van een *Echinadorus*plant, zowel op de bovenzijde als aan de onderzijde naar kleine organismen tussen de eventuele algen. En zo zijn we nu aangeland bij het onderwerp voer voor deze gezellige visjes. Wij dienen ze goed en afwisselen te voeren met bijvoorbeeld kleine watervlooien, grindalwormpjes, Tetra TabiMin tabletten, geringe hoeveelheden gehakte tubifex, kleine rode muggenlarven en af en toe een ongespoten slablad welke we verzwaren met een steentje. Dit alles is een uitstekend menu met voldoende afwisseling. Wil men met deze visjes gaan kweken, dan is het nodig om meerdere mannetjes met enkele wijfjes samen te brengen, bijvoorbeeld 3 vrouwtjes en 5 mannetjes. De afgezette eitjes worden steeds aan plantenbladeren aangetroffen met een voorkeur voor *Hygrophila polysperma*. Aangeraden wordt de kweekbakken niet te klein te nemen. De hardheid van het water speelt geen belangrijke rol, wel kan het verlagen van de watertemperatuur de vissen stimuleren tot eiafzetting.

Ook licht heeft geen invloed op de eitjes. Ook plotselinge waterverversing kan de visjes aanzetten tot het afzetten van eitjes, wat we wel eens waarnemen bij het wekelijks verversen van het aquariumwater. Het aantal afgezette eieren kan variëren van 20 tot 40 stuks. Zij bezitten een grote kleefkracht gedurende de eerste 24 uur, daarna wordt die minder. Na 50-72 uur komen de jongen uit voorzien van een grote dooierzak en grote doorzichtige borstvinnen. 26 uur later is de dooierzak sterk geslonken en na nog eens 72 uur geheel verdwenen. Er moet nu gevoerd worden. We gaan nu de waterstand verlagen tot 3 cm en de verlichting temperen door een krant op de dekruit te leggen. Verder gaan we het water kalm doorluchten. In de komende week gaan we de waterstand langzaam omhoog brengen tot 15 cm, dit in verband met het opnemen van atmosferische lucht door de jonge visjes aan de oppervlakte. Gedurende de opfokperiode van de jonge visjes is het belangrijk de watertemperatuur constant te houden. Het meeste plezier beleeft men met deze visjes in een aquarium van niet te grote afmetingen b.v. 60x30x30 met niet te grof zand in combinatie met b.v. *Nannostomus marginatus*, *Carnegiella myersi* (glasbijlzalm). Planten die ik u kan adviseren zijn: *Hygropnila polysperma* (Belgisch groen), *Rotala indica*, *Myriophyllum*, *Ammannia*-soorten. Als voorgrond beplanting *Echinodorus tenellus*, *Cr. neveli*. Tot slot als u zorgt door goede filtering en waterverversing voor een glasheldere bak en een temperatuur tussen de 24-26 graden, dan heeft u een bak waarvan u

zeker kunt genieten.

Gerard Heuvelink

Nader informatie;

Het Aquarium jaargang 45 no. 5 blz. 119 (bibliotheek)

Het Aquarium van A tot Z van Hans Frey (bibliotheek)

DIEPVRIESVOER VOOR DE VISSSEN.

Dit is een artikel van de heer J. Leenders, lid van de A.V. Waterweelde te Heerlerheide. Het bijzondere van dit artikel is dat het bijna 35 jaar geleden geschreven is en dat de aanbevolen methode van ingevroren voer doseren ook nu nog van toepassing is. Zoals u weet zijn er verschillende soorten levend voer voor de vissen. Dit voer is ook verkrijgbaar in gedroogde en in bevroren toestand. In bepaalde perioden van het jaar kan men massaal levend voer scheppen en op een ander moment is er bijna niets te vinden of is dat door weersomstandigheden onmogelijk gemaakt. Wanneer men veel meer voer schept dan men op dat ogenblik kan opvoeren dan is het mogelijk dit zelf in te vriezen. Aan te bevelen is dit na de vangst zo spoedig mogelijk te doen. We laten eerst zoveel mogelijk het water ontsnappen. Om mooie afgestaste hoeveelheden te krijgen gebruiken we de ijsklontjesvorm die bij de vrieskast hoort of als u dat vies vindt versiert u er wel één bij een kennis of op een rommelmarkt. Deze ingevroren porties verzamelt u in een grotere doos. Dit doet u elke keer als u te veel vers levend voer heeft. Wel is het aan te bevelen de doos goed te merken anders zit u het eten van uw watervriendjes op te

eten. Wanneer door één of andere oorzaak de vriezer lange tijd uitgeschakeld is geweest, neem dan geen risico maar spoel het voer door de W.C.

NU HET VOEREN VAN HET INGEVROREN VOEDSEL

Men mag beslist geen bevroren voer aan de vissen voeren, ook niet een heel klein stukje. Door bevroren voer kan de vis inwendig erg afkoelen, ziek worden en eventueel sterven. Laat het klontje voer eerst in zijn geheel smelten in water op temperatuur. Wanneer het voer op temperatuur is dan kan men het in kleine hoeveelheden aan de vissen voeren. Denk ook aan de bodemzwemmers. J.LEENDERS

van schrijft Toon

Hallo hier is de schrijft Toon weer eens met een verhaaltje wat nergens opslaat maar wel leuk is om te lezen.

Ik heb geen verstand van vis en zo, maar de redactie had kopie nodig, dus schrijf ik maar wat waar we misschien een beetje vrolijk van worden, zoals;

Ik heb familieleden die soms een steekje los hebben zitten en die zo met het busje mee kunnen, en weet je wie het busje bestuurd >IK< maar goed dit fam;lid maakte het wel heel erg bont. Hij had voor de kerst wel 12 kerststukjes gemaakt voor in de tuin, overal stonden ze, maarja toen begon het te vriezen en te sneeuwen en zag je de kerststukjes niet meer. Hij pakte een stoffertje en begon ze af te stoffen, maar de zat ook nog ijs onder dus hij een lang snoer gepakt en een feun en zei: "ik heb ze niet voor niets gemaakt", en mn zus

hhhhhhhhhhhuTiny zat binnen lekker aan de koffie en dacht.....

En ook een fam;lid die swinters zijn vijver los hield. Iedere avond als hij thuis kwam van zijn werk hakte hij een gat in het ijs met een schop. Nu, dacht de Dochter van hem die eerder thuis kwam, ik zal Pa eens verrassen en maakte een gat in het ijs, maar toen pa later thuis kwam zat er al weer een dun vliesje ijs op, dus pakte Pa de schop, stootte op het dunne ijs en ging zo achter de schop aan het ijskoude water in. KOUD HÈ, zo lees je toch weer iets anders dan vis enz.; maar waar zit de meeste vis eigenlijk?..tussen de kop en de staart. >grapje< liever 10 vissen in het water dan 1 in de hand, alhoewel t'his wel lekker, uitje bij. Dat was dit verhaal van de schrijft of zal ik nog 1 verhaaltje vertellen van een clublid uit Whel. Deze meneer is net een paar jaar met de VUT. Hij ging eens op vakantie naar Portugal naar zo'n plaats als Lourdes in Frankrijk, stapte een winkeltje binnen waar de verkoopster hem een kruik heilig water wilde verkopen. Hij vroeg van wat dat water met hem deed. Nou zei de verkoopster dat maakt je 10 jaar jonger. Oh zegt hij, dan hoeft ik het niet. Waarom niet? Hij zei, dan moet ik ook weer werken. zo, dit was dan, groetjes van Toon de schrijft oftewel Toontje Together. (redactie heeft 'schrijvers stijl niet aangetast).

Te koop:

Voor hen die het nog niet weten: Ab Schouten heeft zijn aquarium te koop. Afmeting 125 x 50 x 50 cm. Geheel compleet met planten, vissen en alle toebehoren. Uitwendige maat meubel 150 cm. Prijs n.o.t.k. tel. 0575 562368.

Ab heeft met dit aq. In het verleden vele prijzen gewonnen bij keuringen binnen de vereniging en het district Oost Nederland en zeer verdienstelijke plaatsen behaald tijdens de landelijke keuringen

DE BRASEM ALS SPELBREKER

Een vissoort die nogal eens de oorzaak is van een milieuprobleem is de Brasem . De Brasem beïnvloedt direct maar meestal indirect veel andere levende wezens in een gebied. In dit artikel slaat het op het Veluwemeer .De Brasem (Abramis brama) is een vissoort die, als hij in grote aantallen voorkomt, helder water troebel maakt en daardoor de kwaliteit van het oppervlaktewater doet verslechteren. De waterkwaliteit was in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw slecht. In dit relatief ondiepe water waren weinig waterplanten aanwezig waardoor het aantal zwanen, zowel de Knobbelzwaan (Cygnus olor) als de Kleine zwaan (Cygnus bewickii) gering was, want de zwanen aten daar vooral de wortelstokken van Fonteinkruid (Potamogeton spec.). De oorzaak was onder andere de aanwezigheid van grote aantallen Brasems. De Brasem is een algemene vis die wel 40 cm lang kan worden en wat het voedsel betreft niet kieskeurig is. Hij leeft normaal van muggenlarven, zoetwatermossels (de Driehoeksmossel Dreisena polymorpha) en de waterwormpjes (Tubifex spec.). Om die kolonies wormen in de bodem te verzamelen neemt hij met zijn uitstulpbare bek een hap modder met de wormpjes.

Hierbij staat de vis bijna verticaal in het water. Vervolgens spuugt hij de modder met eventuele plantendelen weer uit. Door die uitgespuugde fijne modderdeeltjes vertroebelt het water. De gevolgen hiervan zijn zeer groot. Door de vertroebeling kan de Snoek (Esox lucius) die voor de jacht op zijn ogen moet vertrouwen zijn prooidier de Brasem niet goed zien waardoor het aantal Brasems weer toeneemt en waardoor ook de vertroebeling. Het gevolg hiervan is dat het licht minder diep het water doordringt. Het Fonteinkruid dat in grote hoeveelheden op de bodem is verankert krijgt daardoor te weinig licht waardoor de groei stagneert en de planten kunnen afsterven. Het gevolg hiervan is dat de schuilgelegenheid, van waar uit de Snoek opereert en zijn

prooidieren belaagt, verdwijnt waardoor het aantal Brasems weer toeneemt en dus ook de vertroebeling. Door het grote aantal Brasems zal het aantal Driehoekmossels sterk afnemen. Hierdoor zal de vertroebeling weer toenemen. De mossels zijn namelijk de filteraars van het water, zij ontdoen het water van zwevende deeltjes. Het plankton wordt verteerd. De onverteerbare deeltjes worden samen gekit en met de verteringsresten uitgescheiden als ontlasting. Ook het Kranswier (Chara spec.) neemt door lichtgebrek af. Dit wier dat als een tapijt op de bodem groeit, zorg er voor dat het slib enigszins wordt vast gelegd. Door de verslechterde palingvangst zijn de vissers over gestapt op de Brasemvisserij. Er bleek namelijk veel belangstelling te zijn voor deze vissoort met name in Polen waar deze vissen net als bij ons bij de haring, ingelegd worden in zuur. Sinds 1993 wordt er intensief op deze vis gevist waardoor het aantal vissen sterk afnam. Na 1995 werd het water weer helder waardoor de eerder in dit artikel genoemde planten en diersoorten herstelden. Ook de in ons land overwinterende Kuifeenden (Aythya fuligula) neemt in aantal toe vanwege het herstel van de Driehoeksmossel wat hun hoofdvoedsel is.

(Redactie: zo zie je maar hoe groot de invloed is van licht, op de natuur).

Voor u gelezen: Compendium voor de leefomgeving. (Website met feiten en cijfers over milieu en natuur in Nederland.)

Gerard Heuvelink.

Bestuur

Voorzitter: T. Gudde, Peter van Anrooylaan 30, 6552 CW Dieren
tel.: 0313 422434; e-mail: teuninijenhuis@chello.nl

Secretaris: H. van Someren, Ambachtstraat 41, 6951 CB Dieren
tel.: 0313 843533; e-mail: hs411@hotmail.com

Penningmeester: H. Elshof, Goudakkerstraat 45, 6952 BD Dieren,
tel.: 0313 797020; e-mail: hamelshof@scarlet.nl

2° secretaris: A. Bodestaff, P.J. Troelstrastraat 2, 6823 HL Arnhem
tel.: 026 4434586; e-mail: adenleni@hotmail.com

Bestuurslid: T. van Someren, Treubstraat 57, 6951 WC Dieren

Adviescommissie:

Aquarium en vijver: H. van Someren, zie secretaris

Speciaal aquaria: A. Bodestaff (zie 2° secretaris)

Vijvers: S. Hartemink, tel: 0313 415997

Vivarium fotografie: W. Cornelissen, Akkerstraat 16, 6951 BZ Dieren,
tel.: 0313 421689; e-mail: jwcornelissen@scarlet.nl

Redactie: S. Heuvelink, Hallsedijk 34a, 7399 RP Empe
tel.: 0575 476517; e-mail: s.heuvelink@maildienst.nl

Belangrijke gegevens

Contributie:

aquariumlid zonder NBAT-blad "Het Aquarium"	€ 39,00 p.j.
met NBAT-blad	€ 52,00 p.j.
aquarium jeugdlid	€ 2,75 p.m.
vijver- of clublid	€ 24,00 p.j.
donateur	€ 12,00 p.j.
donateur + verenigingsblad	€ 18,00 p.j.
inschrijfgeld (éénmalig)	€ 7,00

Overmaking contributie : Post-Giro 2024646, ten name van Hortus
Aquatilis te Dieren.

VERENIGINGSVONDEN

De verenigingsavonden vinden plaats elke eerste dinsdag van de maand in het verenigingsgebouw van de Duivenvereniging "De Eendracht".

Adres: Goudakkerstraat 47 te Dieren.

Aanvang van de avonden om 20.00 uur.